

Wojciech Góralski

"Il matrimonio nel Codice dei Canonici delle Chiese Orientali", Città del Vaticano 1994 : [recenzja]

Ius Matrimoniale 2 (8), 250-252

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Il matrimonio nel Codice dei canoni delle Chiese Orientali Liberia Editrice Vaticana. Città del Vaticano 1994 ss. 325.

W serii wydawniczej „Studi giuridici”, jako tom XXXII, ukazała się praca zbiorowa poświęcona małżeństwu w ujęciu promulgowanego przez papieża Jana Pawła II 18 października 1990 r. Kodeksu kanonów Kościołów Wschodnich. Wstęp do tomu napisał kard. Achille Silvestrini, prefekt Kongregacji Kościołów Wschodnich. Nie podano natomiast nazwiska redaktora tej pracy zbiorowej.

Na właściwą zawartość dzieła składa się 10 prac poświęconych różnym zagadnieniom prawa małżeńskiego Kościołów Wschodnich. Autorami komentarzy są wybitni kanoniści zajmujący się wymienioną dziedziną prawa kanonicznego.

Na wstępie czytelnik ma możliwość zapoznania się z obszernym studium historycznym na temat małżeństwa kanonicznego w ujęciu prawniczego dziedzictwa wschodniego i tradycji romanistycznej. Autorem opracowania jest Onorato Bucci, profesor Uniwersytetu w Sienie i Papieskiego Uniwersytetu Laterańskiego. Zaprezentowano tutaj bogatą historię małżeństwa chrześcijańskiego oraz instytucji rodziny w świetle wyników badań najnowszej doktryny. Na szczególną uwagę zasługuje fragment ukazujący formowanie się patrymonium prawnego instytucji małżeństwa chrześcijańskiego, w tym na obszarze ustawodawstwa i doktryny Kościołów Wschodnich. Studium O. Bucci znamionuje wnikliwa analiza źródeł.

Emilio Eid, wysoki urzędnik Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, jest autorem krótkiego opracowania na temat określenia małżeństwa i jego istotnych przymiotów w ujęciu Kodeksu kanonów Kościołów Wschodnich. Interesujący jest wykład na temat historii kan. 776. Znaczące są odniesienia do ustawodawstwa Kościoła Łacińskiego.

Autorem kolejnej pracy jest Urbano Navarrete, emerytowany profesor Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego. Swoje wnikliwe studium poświęcił jurysdykcji Kościołów Wschodnich nie katolickich nad małżeństwem, która to kwestia jest przedmiotem regulacji kan. 780 § 2 Kodeksu kanonów Kościołów Wschodnich. Norma ta jest poświęcona kompetencji w stosunku do małżeństwa zawieranego pomiędzy stroną katolicką i stroną ochrzczoną niekatolicką. Taki związek małżeński podlega m.in. – z zachowaniem prawa Bożego – własnemu prawu Kościoła lub wspólnoty

kościelnej, do której przynależy strona akatolicka, jeśli wspólnota ta posiada własne prawo małżeńskie lub prawo, które wiąże stronę akatolicką, jeśli wspólnota kościelna do której należy nie posiada własnego prawa małżeńskiego. Autor dokonuje szczegółowej analizy tej normy prawnej.

Hanna Alwan, promotor sprawiedliwości zastępczy i obrońca węzła małżeńskiego dla spraw wschodnich w Trybunale Roty Rzymskiej, jest autorką opracowania poświęconego przeszkodom małżeńskim w kodeksie wschodnim. Wykład obejmuje zarówno przeszkody w ogólności, jak i poszczególne przeszkody. Cenne są odniesienia do norm KPK z 1983 r.

Autorem pracy na temat małżeństw mieszanych jest Jobe Abras, O.F.M. Conv., profesor Papieskiego Instytutu Wschodniego. Jest to zwięzły i zarazem precyzyjny komentarz do kann. 813-815 oraz 834-839 Kodeksu kanonów Kościołów Wschodnich. Jest to zarazem studium porównawcze (porównania z odnośnymi normami Kościoła Łacińskiego).

Praca poświęcona zgodzie małżeńskiej wyszła spod pióra Daniela Faltin, prałata audytora Roty Rzymskiej. Po naszkicowaniu prac nad kodyfikacją wschodnią tej dziedziny prawa małżeńskiego, autor omawia niezdolność do powzięcia konensu małżeńskiego oraz jego wady. Stosunkowo dużo miejsca – w stosunku do innych zagadnień – Faltin poświęcił podstępemu wprowadzeniu w błąd.

O symulacji zgody małżeńskiej oraz o przymusie i bojaźni odrębne studium poświęcił w tomie Carlo Gullo, adwokat Kurii Rzymskiej. Uwagę czytelnika przyciąga fragment poświęcony *exclusio boni prolis*, jak również wykluczeniu dobra małżonków.

Joseph Prader, profesor w Papieskim Instytucie Wschodnim, jest autorem artykułu na temat zgody warunkowej. Czytelnik spotyka się tutaj z wnikliwym studium porównawczym obejmującym dwa odmienne rozwiązania kwestii małżeństwa zawieranego pod warunkiem (w ustawodawstwie Kościołów Wschodnich i Kościoła Łacińskiego).

Ten sam autor prezentuje z kolei pracę na temat formy zawarcia małżeństwa. Interesujący jest fragment dotyczący szafarza sakramentu małżeństwa w Kościołach Wschodnich (jest nim kapłan). Na uwagę zasługuje także rozdział mający za przedmiot formę specjalną małżeństwa mieszanego.

Zawartość tomu zamyka praca Rafaela Letajř'a poświęcona przymusowi i bojaźni oraz symulacji w orzecznictwie niektórych Kościołów Wschodnich. Autor prezentuje najpierw szereg wyroków rotalnych ferowanych na bazie ustawodawstwa obowiązującego przed kodyfikacją prawa małżeń-

kiego katolickich Kościołów Wschodnich z 1949 r., a następnie orzeczenia wielu trybunałów Kościołów Wschodnich wydane po tej kodyfikacji, łącznie z najnowszymi.

W podsumowaniu należy powiedzieć, iż tom XXXII znakomitej serii „Studi giuridici” zasługuje na uwagę i lekturę. Umożliwia gruntowne zapoznanie się z nowym prawem małżeńskim Kościołów Wschodnich pozwalając jednocześnie na pełniejsze dostrzeżenie pewnych różnic zachodzących w ujęciu materii legislacyjnej dwu różnych ustawodawstw. Jak już sygnalizowano, w dużej mierze autorzy wielu opracowań uprawiają komparatystykę.

W sposób szczególny dzieło wypada zalecić teoretykom kościelnego prawa małżeńskiego.

Ks. Wojciech Góralski